

Zábava pro všechny

Milí čtenáři,

letošní letní číslo našeho časopisu bude úplně jiné než to loňské. Možná si ještě vzpomenete, že minulé léto bylo věnováno kreativním omalovánkám. V těch jste měli možnost se seznámit s několika různými technikami kreslení, které mimo jiné pomáhají procvičovat kognitivní funkce.

Přemýšlíte, co vás čeká letos? Odpověď je tady - Průvodce městem Holešov. Průvodce městem? Jak to může souviset s obvyklou náplní časopisu? A proč zrovna Holešovem? To jsou určitě jen některé otázky, které vás teď napadly. Tak si je rychle společně zodpovězme.

Léto je tou částí roku, kdy díky delším dnům a obvykle teplému počasí jsem častěji venku a více se věnujeme procházkám. Někdo se prochází v lese nebo parku jiný ve městě. Proto vznikl nápad, že letní číslo časopisu bude právě inspirací k procházce konkrétním městem.

Nevím, jak to máte vy? Ale já se neustále přesvědčuji o tom, že, i když městem, ve kterém jsem před lety studovala a teď jím procházím několikrát do týdne, nemůžu tvrdit, že ho dokonale znám. Čas od času mě zaujme něco, čeho jsem si dříve vůbec nevšimla. Takže neustále dokážu na svých procházkách po známých místech objevovat něco nového a zajímavého.

A protože časopis Zábava pro všechny je zaměřen na procvičování paměti a dalších kognitivních funkcí, je vám už nyní jasné, že na následujících stránkách určitě nenajdete klasického turistického průvodce. Alespoň my všichni v redakci jsme se o to snažili a teď jsme zvědaví, jak se nám to povedlo. Doufáme, že se

nám na následující stránky povedlo soustředit zajímavé informace o městě a hlavně zábavnou a neobvyklou formou. Takže vzhůru do ulic města Holešova za historií a novým poznáním.

Příjemnou zábavu a krásné léto vám za redakci časopisu přeje

Vaše Lenka

POZOR - Letní soutěž – POZOR

V závěru tohoto letního čísla najdete soutěžní kvíz. Pozorný čtenář brzy zjistí, že odpovědi na jednotlivé otázky jsou uvedeny v textu časopisu. Takže stačí jen pozorně číst nebo správnou odpověď v textu vyhledat. Na ty z vás, kteří zašlou správné řešení soutěžního kvízu na emailovou adresu redakce do 31. srpna 2023, čeká zajímavá odměna. Proto neváhejte a pište na adresy lenkavyhlidalova@seznam.cz nebo na priklady.tahnou@seznam.cz.

Základní informace o městě

Při psaní následujících řádků zasáhla nějaká vyšší moc a mezery mezi jednotlivými slovy změnila podle svých představ. Takže pokud

chcete znát obsah textu, musíte najít správné řešení.

Město Holešov se rozkládá 17 kilo metrů sever o západně od Zlína, nazývá se o kraji Hostýn s kých vrchův nadmořské výšce 232 metrů nad mořem. Zeměpisné souřadnice jsou 49° 33' 15" severní šířky a 17° 57' 95" východní délky.

Domě stavebně neděle kolik přístupových cest, jedná se od Jankovic, druhá od Tučap, třetí od Bořenovic, čtvrtá od Rymic, pátá od Třebetic, šestá od Martinic, sedmá od Přílepu a osmá od Žop. Město je přírodním kulturním a průmyslovým centrem regionu, společně s dalšími obcemi založeno v roce 1999 sdružením Mikroregion Holešovsko. Místní částmi tvoří obce Všetuly, Dobrotice, Tučapy, Količín a Žopy. Je kopřivnicí od roku 1950 připojena k Všetulám. V roce 1976 byly připojeny všechny zbylé obce.

Obec Všetuly se nachází v západní části Holešova v průměrné nadmořské výšce 210 m n. m. Název obce souvisí s neusazeností místních obyvatel. V současné době se jedná o největší obec, která je k Holešovu připojena. První písemná zpráva o obci se datuje do roku 1358. K holešovskému panství však byly Všetuly přikoupeny až v roce 1789. Výrazným mezníkem pro další rozvoj obce bylo založení cukrovaru v roce 1881 a továrny na výrobu cukrovinek značky Kneisl v roce 1910. Cukrovar již dávno nefunguje a cukrovinky se už nevyrábějí u „Kneislů“ ale ve firmě Nestlé.

Obec Dobrotice se nachází severovýchodně Holešova. První zmínka o Dobroticích pochází z roku 1269. Zeměpisné souřadnice jsou 49° 20' 36" severní šířky a 17° 36' 15" východní délky. V posledních letech vstoupila obec doplněná mírně zmrzlina, kteří se sem nanižijí zblízka i daleka.

Další obcí jsou Tučapy. Vesnice se nachází severně od Holešova. První písemné zprávy o ní jsou z roku 1130. Název obce souvisí

s označením nově přichozích osadníků, kteří se v obci usadili.

Obec Količín se nachází severozápadně od města. Obec byla před třiceti lety významným sídlem Jednoty bratrské, což by mohlo být do dnešní doby. Proto v roce 1625 byla obec slánské jezuité, kteří říkali obyvatelům telepřesvědčit ke zrušení bratrského učení. Ti obyvatelé, kteří se odmítli svému pápě vzdát, byli uvězněni v kostele, který byl zapálen. K obci došlo až v roce 1776.

Obec Žopice se nachází 2 km jižně od centra Holešova. V katastru obce nacházejí starší neolitická osada, která byla objevena na území České republiky.

K 1. lednu 2023 žilo v Holešově 11 538 obyvatel. Počet obyvatel se průběžně měnil. Tak například v roce 1900 žilo 5421 obyvatel, v roce 1930 to bylo 6738 obyvatel a v roce 1970 celkem 9002 obyvatel. Tak jak se měnil počet obyvatel, tak se průběžně měnil počet domů. V roce 1900 bylo evidováno 476 domů, v roce 1930 to bylo už 776 domů a v roce 1970 to bylo celkem 1391 domů.

Doroku 1919 byl Holešov rozdělen na dvě části, naměsto Holešova a Židovskou obec. Tam v roce 1900 žilo celkem 881 obyvatel. Počet židovských obyvatel se postupně až do druhé světové války snižoval.

Kdo dokázal předcházet řádky správně přečíst, určitě zvládne následující úkoly.

Vypočítejte křížový součet zeměpisné šířky Holešova. (Křížový součet znamená, že všechny číslice, které jsou uvedeny v zeměpisné šířce, sečtete dohromady) .....

Je výsledné číslo liché nebo sudé? Ano x Ne

Zapište zeměpisnou šířku pomocí římských číslic .....

Vypočítejte křížový součet zeměpisné délky Dobrotic. (Křížový součet znamená, že všechny číslice, které jsou uvedeny v zeměpisné délce, sečtete dohromady) .....

Je výsledné číslo liché nebo sudé? Ano x Ne

Zapište zeměpisnou délku pomocí římských číslic .....

A další matematický úkol je spojen s počtem obyvatel města v jednotlivých letech. Takže odpovězte na následující otázky:

- O kolik obyvatel více žilo v roce 1970 ve městě ve srovnání s rokem 1900?
.....
- O kolik obyvatel více žilo v roce 2023 ve městě ve srovnání s rokem 1970?
.....
- Kolik obyvatel žilo v průměru v jednom domě v roce 1970?
.....
- Seřad'te obce, které jsou součástí města, od nejstarší po nejměladší.
.....
.....

Kde začít?

I tentokrát zasáhl nějaký šotek, který za každé čtvrté písmeno ve slově vložil „a“. Tím stížil čtení i porozumění danému textu.

Procházkou městem je možné začít odkudkoliv. A my začínáme na náměstí Dr. Edvarda Beneše. Od roku 1830 se toto náměstí několikrát přejmenovalo. Nejprve to bylo pouze Náměstí. Od roku 1926 do roku 1938 to bylo Náměstí Svobody. Pak se na dobu jednoho roku změnilo jméno na Náměstí Dr. Edvarda Beneše. Toto označení bylo v období druhé světové války nepřijatelné, a proto proběhlo další přejmenování tentokrát na Hlavní náměstí / Hauptplatz. Jméno Dr. Edvarda Beneše se na náměstí vrátilo po skončení druhé světové války a bylo používáno do roku 1952. Od roku 1953 neslo náměstí jméno dělnického prezidenta Klementa Gotwaldova a to až do roku 1989. V následujícím roce došlo k návratu ke staronovému názvu Náměstí

Dr. Edvarda Beneše, které je doposud užíváno.

Náměstí Dr. Edvarda Beneše je součástí historického centra města. I v současné době je možné si na náměstí prohlédnout stopu středověké zástavby. Jedná se například o dům č. p. 11, který v 18. století sloužil jako obecní dům a kasárna nebo dům č. p. 26, jehož historie sahá až do roku 1712.

Současná moderní doba je na náměstí zastoupena kruhovou fontánou vyrobenou z žulového kamene. Na koulai, která leží uprostřed fontány, stříkají prameny vody a příjemně tak osvěžují vzduch. Fontána s přilehlými lavicami tvoří v centru Holešova příjemnou klidovou zónu.

Informace v textu byly zajisté zajímavé. Dokážete odpovědět na následující jednoduché otázky?

Kolikrát se od roku 1830 do současnosti přejmenovalo náměstí, které nyní nese název Nám. Dr. Edvarda Beneše.

Opakoval se některý název náměstí v průběhu historie vícekrát? Pokud ano, tak který to byl?

Proč se v roce 2022 uskutečnila podruhá oslava 700. výročí založení města?

Do textu se na začátek a konec slova vloudilo písmeno navíc. Dokážete i přesto jej správně přečíst?

K prvnímu založení 700. výročí založení města Holešova se přiblížil poprvé kvůli krocení 1972 a druhý kvůli krocení 2022.

Příčinou této kuriózní situace byly komyl historiků. Kvůli krocení 1272 ksel kvůli klistinách poprvé objevili knázevi Holešov. Předtím tímto datem ksel používali označení kobcel Holešovicel. Historiků takto vyhodnotili kselou situaci tak, že ksel změnil názvu ksidl

kzměnil ktakél kjehol kstatutl, kal ktol kzl kvesnicel knal kměstol. Kcožl kpodlel kpozdějil kobjevenýchl klistinl knebylal kpravdal. Kpodlel knichl kještěl kvl krocel 1300 byl Holešov označován za trhovou ves. Až klistinyl kzl krokul 1322 kstvrdivyl kskutečnostl, kžel Kholešovl kbyll kvl kdaněml krocel kjižl kpovažovánl kzal kměstol.

Něco málo z historie města

Následující text je v pořádku, žádné chybičky se nevloudily. Vaším úkolem tentokrát je vyhledat v lichých řádcích všechna písmena „a“ a v sudých řádcích všechna písmena „b“.

První zmínky o osídlení se datují do 12. století. V té době nebyl Holešov městem ale statkem, který náležel olomouckým biskupům. Mezi lety 1300 až 1322 se statek změnil na plnohodnotné město. Od druhé poloviny 14. století se město stalo majetkem Zdeňka a Ješka ze Šternberka. Šternberkové vlastnili Holešov až do 16 století, kdy se novým vlastníkem města stal Karel st. z Žerotína a po něm Ladislav ml. z Lobkovic. V průběhu třicetileté války bylo město plněno Švédy, ale i Valachy. Rok 1643 byl pro město nejtěžším, protože byly zničeny jeho dvě třetiny. Po roce 1650 se stal majitelem města hraběcí rod Rottalů. Ten výrazným způsobem přispěl k rozvoji města a celého regionu. Bohužel v roce 1752 vymřel tento rod po meči a následnými sňatky se dostalo holešovské panství do vlastnictví hraběcího rodu Vrbnů, kteří byli zároveň posledními vlastníky.

Kolikrát jste našli písmeno „a“? .....

Kolikrát jste našli písmeno „b“? .....

O zlém Rottalovi

Z následujícího textu vypadla písmena a – i – o. Podle významu je do slov doplňte.

S hr-běc-m r-dem je sp-jen- t-ké jedn- z H-leš-vských p-věst-, - t- „- zlém R-tt-l-v-“. P-dle tět- p-věst- hr-bě J-n z R-tt-lu, který p-tř-cet-leté v-lce h-leš-vské p-nstv- levně k-up-l,

měl z- úk-l p-dr-b-t s- -db-jné V-l-chy. Pr-t-že b-j s V-l-chy byl obt-žný, zv-l-l léčku. Přep-dl – vyp-l-l vesn-ce V-l-chů. Ženy, dět- - st-rce, kteř-t-m ž-l-, z-j-l – z- str-šných p-dm-nek uvězn-l. T-m vyl-k-l V-l-chy k b-j- u Vset-n-, kde byl-p-r-žen-. T- V-l-š-, kteř- nep-dl- v b-j- - nebyl-p-pr-ven- se musel- p-dr-b-t. N- př-k-z hr-běte J-n z R-tt-lu byl nejst-rš- z V-l-chů uvězněn ve sklepen- h-leš-vskéh- z-mku. Ten před sv-u smrt- hr-běte – jeh- r-d pr-klel. P-dle kletby měl hr-bě z-ž-t smrt vl-stn-h- d-těte – r-d R-tt-lů měl přetrv-t jen tř- p-k-len-. - když t-mu hr-bě nevěř-l, kletb- se n-pln-l.

N- výr-č- smrt- vůdce V-l-chů se n- z-mku v H-leš-vě k-n-l- sl-vn-st. M-lý – t-ké jed-ný syn hr-běte p-b-h-l p- z-mku, -ž n-r-z-l n-velk-u železn-u trhlu. Pr-t-že byl chl-pec zvěd-vý - truhlu d-p-sud n- z-mku nev-děl, r-zh-dl se p-d-v-t d-vn-tř. P-m-lu -tevřel těžké v-k- truhly – n-kl-n-l se d-vn-tř. Těžké v-k-sp-dl- - sr-z-l- chl-pc- hl-vu. P-dle p-věst- byl chl-pec p-ch-v-n ve skleněné r-kv-.

A jak to bylo s druhou částí kletby se dočtete v knize Holešovské pověsti od Karla Bartoška na straně 14.

Rozvoj města ve druhé polovině 19. století – Kdo by neměl rád sladké?

V následujícím textu podtrhněte všechna velká písmena.

Historie cukrovinek v holešově se začala psát v roce 1863, kdy Philipp Kneisl začal jednoduchým způsobem vyrábět cukrovinky a kandity (tvrdé bonbony ze sacharózy a škrobového sirupu). Původní výroba probíhala na rohu Palackého a Grohovy ulice (číslo popisné 67). Protože měly výrobky velký úspěch, tak byl přistavěn další výrobní objekt. Po smrti Philippa Kneisla (v roce 1887) převzala vedení firmy jeho žena Emilie a od roku 1900 potom synové Philipp a Rudolf. Jejich zásluhou byl sortiment rozšířen o čokoládové výrobky. Protože se s rostoucí poptávkou neustále rozšiřoval také sortiment

výrobní kapacity ve městě již nestačily, začala v roce 1907 výstavba nové továrny u obce Všetuly. Poloha továrny přinesla jejímu majiteli spoustu výhod jakými byly:

- přímé napojení na cukrovar,
- dopravní dostupnost po železnici,
- nižší zdanění příjmů.

Dne 17. srpna 1912 byla zaregistrována ochranná známka na výrobky továrny s motivem egyptské sfingy.

Expirovaná ochranná známka - přihláška č. 3664

Ve 20. letech 20. století se postupně objekt továrny rozšiřoval. Ve stejném období procházel změnou také původní výrobní objekt v Palackého ulici.

Před druhou světovou válkou se do řízení závodu zapojil Walter Kneisl. Po skončení druhé světové války však byla rodina Kneislova odsunuta do Německa, továrna znárodněna a přejmenována na Sfinx. Kneislovi si v Německu založili novou továrnu na cukrovinky a čokoládu.

Sfinx ve Všetulích funguje dodnes. V roce 1992 se stal součástí koncernu Nestlé. Specializuje se na výrobu karamel, želé a želatinových bombónů. Jen slavné „Lentilky“ se zde už nevyrobí. Pokud chcete ochutnat některý ze zdejších sladkých výrobků, tak se zastavte v podnikové prodejně, která je umístěna v administrativní budově továrny a má otevřeno v pracovní dny.

Kolik velkých písmen jste našli? .....

Lentilky – kdo by je neznal?

V následujícím textu se popletla velká a malá písmena a ztratily se mezery mezi slovy. Dokáže správně určit, jak to má být správně?

AprOTOžEnENÍMOžnépovídÁNÍOKneislovc
eneBOCHCeteliSFInxuzaVŘÍTbezZMínkyol
entilkáčhnáSLEDUjepárinFORMaciotéTOcukr
ovincemaLÝChčoKOLÁdovýCHBOMBóneCH
POtaženýchbaREVNoupolevoukteRÉMOžnéne
víte...

- čokoládová pecička v barevném cukrovém obalu dostala svůj název lentilka v roce 1930,
- náZEVvpocházÍZÍlatinSKÉholenTIC
UlacožvpřeKLAduznaMENáčoČKA,
- každý jednotlivý bombónek váží přesně 1 g a měří 1 cm,
- jevyroběnVSEdmiBARváchaTOvežL
UtáčervenéMODRézelenéFIALovérŮž
ovéaoRANžové (od roku 2014 jsou
lentilky barveny výtažky z rostlin
a zeleniny, jakými jsou spirulina,
světlice barvířská, ředkev, citron,
mrkev),
- baREVnákomBINAcevkrabiČCEjevž
dynáHODnáprOTOževšechNYBARvy
jsouSMÍCHányvjednoMKOtlí,
- od dubna 2021 převzala výrobu
lentilek továrna Nestlé v Hamburku.

Thonet nebo Kohn?

V následujícím textu se úplně ztratily mezery mezi slovy. Dokážete je přesto přečíst správně?

CojetozaotázkuOhýbanýnábytekjejprecijenjede
najeonodThonetajájsemsitodonedávnamyslelaB
ylomisicedivnépročholešovštístarousedlícířikaj
íbudovětovárnyTON„Kohnovka“alepříznámse
upřímněnepátralajsepotomAžznýkdýžsemz
ačalashromaždřovatinformacedoletníhočíslačas
opisujsemserozhodlažežjistímpročtotakjeKdyž

v roce 1861 německý průmyslník Michael Thonet založil v Bystřici pod Hostýnem svou továrnu a o čtyři roky později v roce 1866 se bude židovský podnikatel Jakob Kohn ze Vsetína snažit vybudovat v městečku podobný podnik. Vli v podniku v obecních zastupitelstvech nemutak ovšem však zabránit ani koneckoněckoněcní závodna výrobu hýbaného nábytku v Holešově v roce 1890. První část továrny byla vybudována proti vlakovému nádraží v roce 1891. A protože poptávka po výrobcích rostla byla na začátku 20. století postaven druhý a třetí trakt továrny. Všechny tři byly propojeny mosty. Před první větovou válkou Kohnových závodch pracoval více jak 1200 zaměstnanců a to nejen přímo v továrně v Holešově ale i ve filiálkách v okolních vesnicích. V roce 1914 se Kohn spojil s firmou Mundus která byla založena židovským obchodníkem Leopoldem Pilzerem 15. července 1907. O osm let později tedy v roce 1922 došlo ke sloučení s firmou Thonet. Nový koncern fungoval až do roku 1940. V období druhé světové války byla civilní výroba postupně utlumena a část výroby se přeorientovala na válečnou. Vyráběly se zde pařby pro pušky bedničky a granáty palubní desky do letadel. Po druhé světové válce byla továrna národně a na popudně začleněna do národního podniku TON Bystřice pod Hostýnem.

V druhé polovině 19. století se v městečku rozvíjela nejen výroba hýbaného nábytku a cukrovinek ale také například pleťářská výroba. Jednal o se o viceměstích firem které byly v roce 1949 sloučeny do holešovských pletáren jejichž název změnil. Nejprve to byl národní podnik Bruna Odrodu. V roce 1950 se závod nazýval Moravskoslezské pletárny národního podniku a od roku 1966 národní podnik LOANA.

Židé v Holešově

Z předcházejícího textu je zřejmé, že Židé hráli v historii Holešova významnou roli, proto je nutné si alespoň některé informace o nich připomenout. Tentokrát je text zašifrovaný, některá písmena byla nahrazena jinými znaky. Nejprve musíte přijít na to, která písmena jsou jakými znaky nahrazena a pak si jej teprve můžete přečíst.

H?l+š?v j+ ?znšč?všn zš j+dn? z n+jv+tsích § n+jvýznšmn+jších žid?vských síd+l na M?ršv+. N+jstšrší zmínkš ? Žid+ch nš H?l+š?vsku p?chšzí z r?ku 1391, kdy Žid P+ššk (P+ssšch) z Brna získal dvůr v K?st+lci u H?l+š?vš. P?čštky výršzn+jših? ?sidl+ní H?l+š?vš Židy js?u vššk sp?j+ny s r?k+m 1454, kdy byli Židé nš příkšz kršl+ Lšdislšvš P?hr?bkš vypuz+ni z m?ršvských kršl?vských m+st př+d+vším pšk z ?l?m?uc+ a Unič?vš. V t+ d?b+ s+ Žid+ usšdili v H?l+š?v+ nš s+v+rní stršn+ m+stsk+h? ?p+vn+ní u j+dn+ z+ tří m+stských bršn, § t? Př+r?vsk+. Tš bylš lid?v+ ?znšč?všnš jšk? „Žid?vškš“ § bylš zb?ř+nš šž v r?c+ 1906. ?d 15 st?l+ti s+ p?č+t žid?vských ?byvšt+l v H?l+š?v+ p?stupn+ zvyš?všl. Zatím c? v r?c+ 1585 žil? V+ m+st+ 11 žid?vských r?din, tšk v r?c+ 1794 t? Byl? již 194 r?din. V r?c+ 1848 tv?řili Žid+ d?k?nc+ 32 % z c+l?k?v+h? p?čtu ?byvšt+l m+stš. V nšsl+dujících l+t+ch s+ p?č+t žid?vských ?byvšt+l vššk p?stupn+ sniž?všl, pr?t?ž+ s+ čšst z nich ?dst+h?všlš d? v+lkých m+st. I př+st? s+ v+ druh+ p?l?vin+ 19. st?l+ti Žid+ význšmn+ zšp?jili d? h?sp?dšřsk+h? § sp?l+č+nsk+h? živ?tš v+ m+st+. ? t?všrnšch nš výr?bu ?hýbšn+h? nšbytku § nš výr?bu cukr?vin+k jst+ již č+tlí. T? vššk n+byly j+din+ dv+ t?všrny, kt+r+ Žid+ v+ m+st+ vlastnili. Kr?m+ nich bylš v H?l+š?v+ nšpříklšd B++r?vš t?všrnš nš ?d+vy (1863 – 1935), pl+tšrny šdl+r (1850 – 1930) § Bštschš (1865 – 1939). Př+st?ž+ Žid+ význšmným zpšs?b+m přisp+li k r?v?ji m+stš, n+vyhly s+ jim pr?j+vy nšr?dn?stní n+nšvisti. N+p?k?j+ zšm+ř+n+ pr?ti Židům v říjnu 1899 si vyžšdšly čtyři ?b+ti. Dšlší p?gr?m v pr?sinci 1918 nšbyl tšk?vých r?zm+rů, ž+ k j+h? p?tlšč+ní mus+l? být p?v?lšn? v?jšk? z Kr?m+říž+. Z+mř+ly při

n+m dvš lidé a byl? vydršnc?všn? 26 ?bch?dů, 4 h?sp?dy, pšlírňš a 51 žid?vských d?mů. Tent? p?gr?m byl vůb+c p?sl+dní nš nšš+m úz+mi. V kv+tnu 1919 bylš žid?vskš p?litickš ?b+c zruš+nš. Výv?j nš m+zínšr?dní sc+n+ m+l vliv i nš Židy v Hol+š?v+. J+jich p?č+t s+ n+ustšl+ zm+nš?všl š t? šž d? druh+ sv+t?v+ všlky. V průb+hu ní byli všichni žid?vští ?bčšn+ H?le+?vš ?dvl+č+ni d? k?nc+ntřščních tšb?rů V r?c+ 1945 s+ z pův?dníh? p?čtu vrštil? j+n 15 ?byvšt+l.

V průběhu uplynulých šesti staletí zanechali za sebou Židé v Holešově výraznou stopu. V současnosti je k vidění Šachova synagoga a židovský hřbitov.

Šachova synagoga byla vybudována v roce 1560 na místě původní dřevěné synagogy. V současné době je čtvrtou nejstarší synagogální stavbou na území České republiky a druhou nejstarší synagogou, která si zachovala svůj původní ráz. V interiéru je zachována barokní výzdoba polského typu. Tato vzácná památka přečkala bez újmy období 2. světové války jen díky tomu, že v roce 1893 byla v Holešově vysvěcena nová reformní synagoga. Šachova synagoga byla potom využívána k bohoslužbám jen zřídka a bylo v ní vybudováno skladiště. Nová synagoga byla 12. srpna 1941 vypálena a následně zbourána. Nyní ji připomíná jen pamětní kámen.

První zmínky ? žid?vsk+m hřbit?v+ v H?l+š?v+ js?u z r?ku 1606, i když j+ pršvd+p?d?bn+, ž+ vznikl již ? n+k?lik desít+k l+t dřív+. V s?učšsn?stí j+ nš hřbit?v+ víc+ jšk 1500 nšhr?bků, kdy n+jstšrší čit+ný nšhr?b+k p?chšzí z r?ku 1647. Ne+více j+ nšvšt+v?všn hr?b ršbínš Ššbštšj+ K?henš.

Př+d vstup+m nš hřbit?v bylš v r?c+ 1903 vybud?všnš ?břšdní síň, v+ kt+r+ pr?bíšly p?hřby. V s?učšsn+ d?b+ j+ zd+ umíst+nš pšm+tní d+skš s+ jm+ny vš+ch 253 h?l+š?vských Židů, kt+ří zšhynuli b+h+m h?l?cšustu.

Holešov přitahuje své návštěvníky nejen na Šachovu synagogu a židovský hřbitov ale především osobností rabína Šabtaje ben Meir ha-Kohena zvaného ŠaCH, který žil v letech 1621 až 1663. Původem byl z Litvy, odkud však

uprchl před řáděním kozáků na Moravu. Nejprve působil ve Strážnici a potom v Holešově, kde ve věku 42 let zemřel a byl pochován. Byl velkým učencem a dodnes jeho knihy patří k základní studijní literatuře na světových rabínských školách. Je řazen mezi dvacítku největších učenců židovského národa. Každoročně se v den jeho úmrtí (8. února) sjíždějí Židé z celého světa do Holešova, aby se poklonili jeho památce.

S ršbín+m ŠšCH+m j+ sp?j+nš tšk+ p?v+st, p?dl+ kt+r+ si umírající ršbín přšl, šby nš hřbit?v+ v+dl+ j+h? hr?bu zůstšl? p? pršv+ stršn+ pršzdn+ míst?, kd+ n+sm+l být st? l+t nikd? p?ch?všn. P?dl+ p?v+sti prý příjd+ n+kd?, kd? si ? t? míst? Sšm ř+kn+. Ršbín?v? zvlšštní přšní byl? sic+ zšpsšn? d? m+stských knih, šle čšs+m s+ nš n+ zšp?mn+l? š jšk s+ hřbit?v plnil, byl? ?bsšz+n? i t?t? v?ln+ míst?. P? st? letech se v H?leš?vě ?bjevil mlšdí, který si ? míst? V+dl+ ršbín?vš hr?bu skut+čn+ ř+kl. Přiš+l z P?lškš, byl? mu j+n 28 l+t š tvrdil, ž+ b+h+m pšr dnů z+mř+. š tšk se i stšl?. Pr?t?ž+ míst? V+dl+ ršbín?vš hr?bu vššk n+byl? pršzdn+, ?bj+vil se sl?up+c ?hn+, kt+rý s?us+dní ršk+v ?d ŠšCH?vš hr?bu ?dsunul š tšk vytv?řil v?ln+ míst? pr? z+mř+l+h? mlšdí. Nš nšhr?bní kšm+n byl? nš zšklšd+ mlšdí?vš přšní vyryt? – „Zd+ ?dp?čívš Dšvid C?r+f“. Vlšstní smysl t?h?t? nšpisu je „Zd+ ?dp?čívš Dšvid, j+nž p?dl+ kšbšly d?v+dl s+stšvit písm+nš, jimiž byl stv?ř+n sv+t“.

? - ..... § - .....

+ - .....

A teď nejkratší cestou k zámku

Stojíme zády k židovskému hřbitovu a chceme se dostat co nejkratší cestou k zámku. Zjistěte pomocí přiložené mapy města kudy je možné jít a cestu popište. Do zámku chceme vstoupit hlavním vchodem.

.....
 .....
 .....
 .....

Holešovský zámek

V textu o zámku se vytratily samohlásky (a - e - i - o - u) , proto si je při čtení musíte doplnit.

H-l-š-vsk- z-m-k j- v-ln- st-j-c- čt-řkř-dl- dv—p-tr-v- b-d-v-, kt-r- m- m-ns-rd-v— stř-ch-. Z n-r-ž- v-st-p-j- š-st-b-k- v-ž-c-, kt-r- př-v-š-j- b-d-v- - d-lš- j-dn- p-tr-. Z-m-k -bkl-p-j- hl-b-k- v-dn- př-k-p př-kl-n-t- dv-m- m-st-.

Hlavní vstup do budovy zámku je z náměstí F. X. Ríchtra. Jeho pískovcový portál tvoří dvě dvojice sloupů, které nesou balkón s balustrádou. V její střední části je umístěn znak stavitelů zámku hrabat z Rottalu. Do zámku se vstupuje branou, která otevírá pohled na uzavřené nádvoří obdélníkového tvaru. Celý obvod přízemí tvoří otevřené arkádové podloubí. Uprostřed nádvoří je kašna s vodotryskem.

H-l-š-vsk- z-m-k j- p-st-v-n n- m-st- p-v-dn tvrz-. Prvn- zm-nk- - tvrz- j- z r-k- 1371. N- př-l-m- 15. - 16. st-l-t- b-l- tvrz př-b-d-v-n- v h-n-sn-jš- s-dl-. T- vš-k b-l- zn-č-n- v -bd-b- tř-c-t-l-t- v-lk-.

Historie ranně barokního zámku se začala psát 17. prosince 1650. V tento den koupil Jan hrabě z Rottalu ruinu renesančního lobkovického zámku od knížete Václava Eusebia z Lobkovic za částku 252 087 zlatých, 56 krejcarů a 1 denár. Po zakoupení zámku se Jan hrabě z Rottalu stal jedním z nejmocnějších a nejbohatších feudálů na Moravě. V roce 1650 byl jmenován císařským tajným radou a současně byl vrchním válečným komisařem, nejvyšším zemským sudím moravského a biskupského manského soudu, nejvyšším správcem sirotčího jmění, předsedou královského tribunálu a zemským hejtmanem moravským. V roce 1651 byla započata výstavba nového zámku podle návrhů významného císařského architekta Filiberta Lucheseho. Za života hraběte však nebyla stavba dokončena. Pokračoval v ní v období vrcholného a pozdního baroka František Antonín hrabě z Rottalu. V tomto období byl zámek

významným společenským a kulturním centrem. Ve velkém slavnostním sále severního křídla zámku bylo zřízeno zámecké divadlo. Protože rod Rottalů vymřel po meči přešel v následujících letech zámek do vlastnictví rodu Vrbnů. To byl poslední šlechtický rod, který zámek vlastnil až do okupace, kdy byl zabrán Němci. Poslední přímý potomek tohoto rodu Rudolf Vrba ml. zahynul v roce 1936 po pádu z koně a byl pochován do krypty pod Černou kaplí. Po jeho smrti zámek zdědila jeho manželka Barbora, ta zemřela až v roce 1962.

P- dr-h- sv-t-v- v-lc- b-l z-m-k v—ž-v-n k r-zn-m -č-l-m.

P- r-c- 1989 b-l z-m-k sp-l- s m-j-tk-m r-d- Vrbn- vr-c-n pr-v-pl-tn-m- d-d-c-. T-m b-l- p-n- D-hn-l-v- dc-r- n-jml-dš- s-str- p-sl-dn- z-m-ck- pan-. T- v r-c- 2005 pr-d-l- z-m-k m-st- z- 12 m-l—n- k-r-n.

Zámecký park

K východní straně zámku přiléhá rozsáhlý zámecká zahrada, která byla budována od poloviny 17. století. Podle dobových plánů přecházela rozsáhlá okrasná zahrada s parkovou úpravou do ovocných sadů a do obory se zvěří. Tento ráz zámecké zahrady byl doposud zachován.

Přední část parku byla za panování Františka Antonína Rottala upravena ve verailleském slohu. Byla vybudována síť kanálů v podobě Neptunova trojzubce, který má délku 980 metrů a celkovou vodní plochu 16 500 m. V současné době se můžete na trojzubci projet na lodičce a majitelé rybářských lístků si mohou chytit nějakou rybu.

Ovocné sady, které navazují na okrasnou zahradu, byly tvořeny 20 řadami po 12 stromech. Z dostupných písemností bylo zjištěno, že velká obnova sadu proběhla v letech 1890 až 1893. V průběhu této obnovy bylo vysazeno 180 nových stromů ve 116 odrůdách. Většinu sadu tvořily jabloně. Další obnova sadu pak proběhla v 50. letech. V roce 2005 byla ve

spolupráci se společností Billa vypracována projektová dokumentace na obnovu části ovocného sadu B. V rámci tohoto projektu byl v sadu postaven dřevěný altán.

Z původní výsadby z let 1890 až 1893 jsou v současnosti v sadu zastoupeny následující odrůdy jabloní – Panenské české, Gdánský hranáč, Parkerovo, Bismarkovo, Richardovo žluté, Ribstonské, Grávštýnské, Blenheimská reneta, Boskoopské, Parména zlatá zimní, Coxova reneta, Řehtáč soudkovitý.

Na sadovou výsadbu navazuje zámecká obora. Oboru protínají dvě cesty, které tvoří dvě historické podélné osy. Jižní je považována za hlavní cestu a je dochována v původní trase. Trasa severní cesty byla v průběhu staletí částečně změněna. Na hlavní cestu navazují další tři vedlejší. Jedna leží mezi zahradou a oborou, druhá vede k hájence a třetí protíná oboru přibližně uprostřed. Všechny cesty v oboře jsou lemovány alejemi vzrostlých stromů. Nedílnou součástí obory je také mlýnský náhon, který je nyní propojen jen s Neptunovým trojzubcem. V dřívějších dobách byla voda z náhonu vedena také do mlýna, který stál na kraji zámecké zahrady.

Právě jste dočetli text o zámecké zahradě. Proto pro Vás nebude problém doplnit chybějící slova do následujících několika řádků.

Rozsáhlá ..... zahrada je rozdělena do ..... částí. První část tvoří zahrada s .....úpravou ve ..... stylu. V ní se nachází vodní plocha s názvem ....., která má délku ..... m a je napojena na ..... náhon, který protéká oborou. Ovocné ..... tvoří ..... část zámecké zahrady. Jsou v nich vysázeny především ..... Dřevěný ..... byl v ..... zbudován teprve nedávno. Zámecká obora je třetí .....zámecké zahrady. Na kraji obory je umístěna ..... se srdcem.

A ještě se vrátíme k jabloním v ovocném sadu. Kolik druhů jabloní z původní výsadby z let

1890 až 1893 je možné v současné době v parku sklídit? .....

Jednotlivé odrůdy jabloní seřadíte podle abecedy.

.....
.....
.....
.....

Na závěr máme ještě jeden tip. Když se postavíte na cestu mezi zahradou a oborou do jižní (hlavní) osy obory a podíváte se směrem k zámku, zjistíte, že hlavní cesta v oboře navazuje na prostřední rameno trojzubce a špička zámecké věže se kryje s věží farního kostela Nanebevzetí panny Marie na náměstí. Může to být jen náhoda, ale také záměr těch, kdo se na vybudování památek podílel. A když už budete pozorovat tento zvláštní úkaz, popojděte ještě pár metrů a vyfoťte se na lavičce se srdcem, která stojí opodál. Lavičku pro město vyrobili žáci Střední nábytkářské a obchodní školy v Bystřici pod Hostýnem. Při její výrobě byla kombinována ruční práce se strojovou.

František Antonín hrabě z Rottalu a jeho manželka Cecilie Marie z Trautmannsdorfu

František Antonín hrabě z Rottalu se svojí manželkou Cecílií Marií jsou považováni za nejvýznamnější majitele panství, kteří výrazným způsobem přispěli k jeho rozvoji.

Čí monogram na obrázku uveden, hraběte nebo hraběnky?

A tady končí informace o městě Holešově, které jsme chtěli sdělit. Naším cílem nebylo na stránky tohoto čísla časopisu Zábava pro všechny soustředit kompletní historii města Holešova, ale nalákat Vás k procházce městem. Při ní určitě objevíte další zajímavosti, na které nezbylo v tomto čísle místo.

Nyní následují soutěžní kvíz o Holešovu. Pokud si odpovědi na jednotlivé otázky nepamatujete, nevadí. Prolistujte znovu předcházející stránky a správné odpovědi určitě najdete.

Soutěžní kvíz

1. Kolik městských částí měl Holešov v roce 1970?
.....
2. Žilo k 1. lednu 2023 v Holešově více jak 10 tis. obyvatel?
.....
3. Kolikáté výročí od svého založení město Holešov oslavilo v roce 2022?
.....
4. Který šlechtický rod byl posledním majitelem Zámku v Holešově?
.....
5. V jakém architektonickém slohu je zámek postaven?
.....
6. Z jakých částí se skládá zámecká zahrada?
.....
7. Co se vyrábělo v Kneislově továrně?
.....
8. Kolik váží a kolik měří jedna lentilka?
.....
9. Kde v Holešově nalezneme sochu Sfinxy?
.....
10. Kolik židovských synagog bylo v Holešova na konci 19. století.
.....
11. Která významná osobnost je pochována na židovském hřbitově?
.....

12. Jak se jmenuje Kneislova továrna v současnosti?
.....
13. Kdo založil v Holešově v roce 1890 továrnu na ohýbaný nábytek?
.....
14. Která synagoga byla za druhé světové války zničena?
.....
15. Který hrabě z Rottalu se zasloužil o dobudování zámku?
.....
16. Kde v Holešově najdete Neptunův trojzubec?
.....
17. Kolik holešovských Židů zahynulo v období holocaustu?
.....
18. Kdo koupil 17. prosince 1650 ruinu zámku?
.....
19. Vymřel rod Rottalů po měči nebo po přeslici?
.....
20. Jak se dříve jmenovalo náměstí Dr. Edvarda Beneše?
.....
21. Co se nachází v katastru obce Žopy?
.....
22. V jaké nadmořské výšce leží Holešov?
.....
23. Kdy byla zrušena Židovská obec?
.....
24. Co protéká zámeckou oborou?
.....
25. Vyjmenujte všechny obce, které byly postupně připojeny k Holešovu.
.....

Důležitá poznámka

Pokud Vás zajímá správné řešení úloh uvedených v tomto čísle a zároveň se chcete osobně setkat se zástupci našeho tvůrčího týmu, přijďte v úterý . 9. 2023 do Knihovny v Holešově. Od 17 hodin tam na Vás budeme čekat jak s řešením všech úkolů tohoto čísla tak s doprovodným program.

Na posledních dvou stránkách časopisu najdete jako vždy kreslení. Tentokrát na Vás čekají různé výtvarné úkoly. Ale nebojte se, bude to určitě zábava. A než se do kreslení pustíme, je tady jedna lidová písnička o Holešovu. Jmenuje se Poniže městečka Holešova. Text i noty byly získány ze sbírky lidových písní Františka Sušila.

359. Z Ostravice

Po-ni-že mě-ste-čka Ho-le-šo - va vi-si tam hla-vi-čka sy-nečko - va. Ach, vi-si, vi - si, něchtam vi - si,
 šak muto do - ve - dli to - va - ry - ši. Ach, to - va - ry - ši, kama - ra - dzi, něch jim to Pan Bůh vy - nahra - dzi.

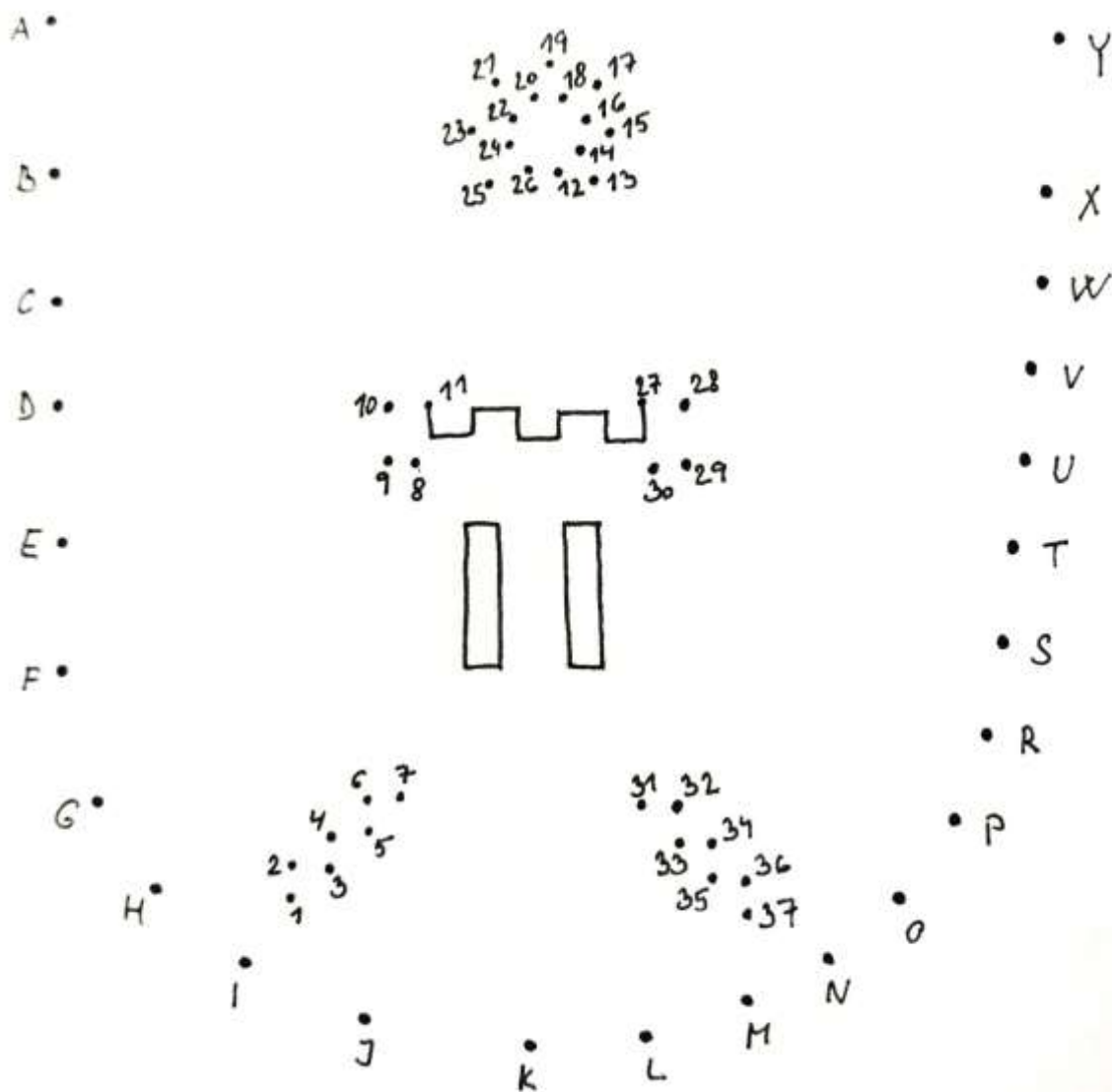
Poniže městečka Holešova, visi tam hlavička synečkova.	Ach, visi, visi, něch tam visi, šak mu to dovedli tovaryši.	Ach, tovaryši, kamaradzi, něch jim to Pan Bůh vynahradzi.
---	--	--

Následující obrázek je část monogramu hraběnky Marie Cecílie z Rottalu. Vaším úkolem je podle svislé osy obrázek dokreslit. Originál monogramu si můžete prohlédnout v Kostele Nanebevzetí panny Marie.

Letní číslo – Průvodce městem Holešov

V následujícím obrázku je ukryt znak města Holešova. Nejprve spojte postupně všechna čísla a všechna písmena ve správném pořadí za sebou. Až bude mít hotovo, tak spojte ještě 1 a 37, 3 a 35, 5 a 33, 7 a 31, 8 a 30, A a Y. Potom bude obrázek hotový. Drobné detaily dokreslete už bez nápovědy.

Časopis Zábava pro všechny – časopis pro procvičování a rozvoj kognitivních funkcí

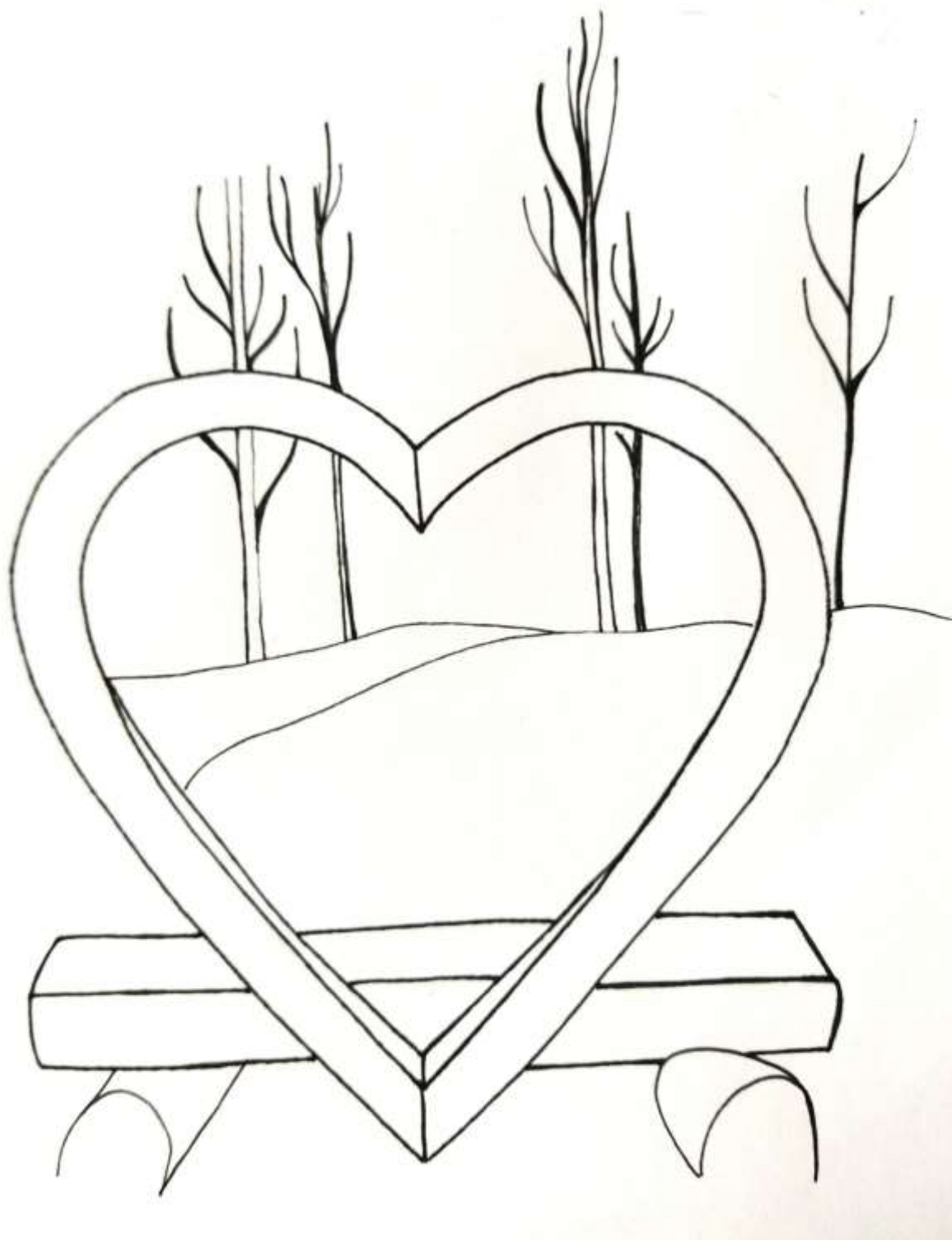
Evidenční číslo – MK ČR E 24358

Vychází v Bystřici pod Hostýnem minimálně 6 x ročně. Datum vydání – 20. 06. 2023

Vydavatel: Ing. Lenka Vyhlídalová, Masarykovo nám. 67, 768 61 Bystřice pod Hostýnem

Kontakt: Ing. Lenka Vyhlídalová, e-mail: lenkavyhlidalova@seznam.cz, prikladytahnou@seznam.cz

Poslední stránka je klasickou omalovánkou. Vybarvěte jej podle vlastní fantazie. Listy na stromech můžou být světle zelené jako na jaře nebo můžou být žluté, rezavé a červené jako podzim. Záleží jen na Vás, jaké roční období máte rádi.

Pokud se budete chtít pochlubit svým dílem, zašlete nám jeho fotografii na emailovou adresu redakce. Těšíme se na Vaše obrázky.